

Vergaderjaar 1992–1993

21 427

Staatkundige, bestuurlijke en staatsrechtelijke vernieuwing

Nr. 60

BRIEF VAN DE MINISTER-PRESIDENT, MINISTER VAN ALGEMENE ZAKEN EN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 6 september 1993

Met belangstelling heeft de regering kennisgenomen van het rapport van de externe commissie Ministeriële verantwoordelijkheid (commissie-Scheltema), «Steekhoudend ministerschap» (kamerstukken II 1992/93, 21 427, nrs. 40 en 41). De regering acht het nuttig haar standpunt ten aanzien van de belangrijkste aanbevelingen van de commissie aan de Kamer mee te delen.

De commissie geeft allereerst een heldere analyse van het geldende staatsrecht omtrent betekenis en omvang van de ministeriële verantwoordelijkheid in het algemeen, en de relatie tot de vertrouwensregel. De regering onderschrijft de daarbij getrokken conclusies. Wat betreft de beschouwingen van de commissie over de ministeriële verantwoordelijkheid voor leden van het koninklijk huis verwijst de regering naar hetgeen tijdens de parlementaire behandeling van de Wet lidmaatschap koninklijk huis (kamerstukken II 1983/84, 18 35 i, nrs. 3–5) over dit onderwerp naar voren is gebracht.

Met betrekking tot de contacten tussen parlement en ambtenaren concludeert de commissie dat het staatsrecht ruimere mogelijkheden tot dergelijke contacten biedt dan momenteel worden benut. Met name waar het gaat om het verkrijgen van gedetailleerde, feitelijke informatie zou volgens de commissie van die mogelijkheden een ruimer gebruik moeten worden gemaakt. Daarbij is echter steeds de instemming van de betrokken minister nodig. De bevindingen van de commissie stemmen overeen met het regeringsbeleid met betrekking tot dit onderwerp, dat is neergelegd in de Aanwijzingen van de minister-president inzake contacten tussen kamercommissies en ambtenaren en tussen kamercommissies en regeringsadviescolleges van 14 juli 1980 (kamerstukken II 1979/80, 15 848, nr. 3). De regering zal concrete verzoeken van de zijde van de Kamers om informatie van een ambtenaar te verkrijgen, in

beginsel positief benaderen. Met de commissie wil de regering benadrukken dat het daarbij gaat om feitelijke informatie; gewaakt moet worden tegen de situatie waarin ambtenaren gevraagd wordt naar appreciaties van beleid(sopties).

Met betrekking tot hetgeen de commissie over convenanten en de parlementaire controle daarop concludeert, kan de regering instemmen. Zoals ook in het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het advies van de Commissie voor de Toetsing van Wetgevingsprojecten is aangegeven, dient van geval tot geval te worden bezien of het wenselijk is het parlement bij de totstandkoming van een concreet convenant te betrekken (kamerstukken II 1992/93, 22 800 VI, nr. 4, blz. 8).

De coördinatieproblemen bij de rijksoverheid kunnen volgens de commissie niet worden verminderd door het versterken van de positie van de coördinerend minister. Indien maatregelen ter verbetering van de coördinatie wenselijk worden geacht, verdienen versterking van de positie van de minister-president of verkleining van de ministerraad overweging, aldus de commissie. In de brief van 16 juli j.l. (kamerstukken II 1992/93, 21 427, nr. 57) is de regering al ingegaan op de suggesties die de commissie-De Koning doet over versterking van de positie van de minister-president. Op de suggestie van de commissie inzake verkleining van de ministerraad is in de kabinetsreactie op het rapport van de commissie-Wiegel ingegaan; daarin is gesteld dat departementale indeling en herindeling sluitstuk behoort te zijn van ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan c.q. zich nog voordoen. In dit verband is gewezen op bij voorbeeld decentralisatie.

De regering onderschrijft ten slotte hetgeen de commissie betoogt ten aanzien van contractmanagement en zelfbeheer enerzijds en zelfstandige bestuursorganen anderzijds. Beide eerstgenoemde vormen blijken bruikbare instrumenten te zijn bij de interne organisatie van de ministeries, maar doen niet af aan de ministeriële verantwoordelijkheid. De instelling van zelfstandige bestuursorganen, waarbij de wetgever de doorslaggevende stem heeft, heeft wel wijziging van de ministeriële verantwoordelijkheid tot gevolg en is een geschikt instrument in het streven naar kerndepartementen en het op afstand zetten van uitvoerende taken. De ministeriële verantwoordelijkheid verdwijnt daarmee niet geheel, maar wordt beperkt tot de bevoegdheden die de minister jegens het orgaan resteren. Hetgeen de commissie stelt over de vorm waarin en de condities waaronder zelfstandige bestuursorganen kunnen worden ingesteld, ondersteunt het regeringsbeleid zoals neergelegd in de nota «Functioneel bestuur, waarom en hoe?» (kamerstukken II 1990/91, 21 042, nr. 4). Overigens kunnen zowel vormen van interne verzelfstandiging – waarbij de ministeriële verantwoordelijkheid intact blijft – als vormen van externe verzelfstandiging – waarbij de ministeriële verantwoordelijkheid wordt beperkt – een geschikt instrument vormen in het streven naar kerndepartementen en het op afstand zetten van uitvoerende taken.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,
R. F. M. Lubbers

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales